

Příloha k protokolu o SZZ č.
FF JU v Č. Budějovicích
Vysoká škola:

Ústav estetiky

28. 8. 2012
Datum odevzdání posudku:

Jan Bělohradský
Jméno:
Estetika
Obor:

Recenzent * / **Mgr. Ondřej Dadejčík,**
Ph.D.

bakalářské práce
Vedoucí */
Mgr. Martin Kaplický, Ph.D.
.....

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Kendall Lewis Walton a problematika recepce uměleckého díla

.....
(téma)

Jan Bělohradský začíná svou práci nazvanou *Kendall Lewis Walton a problematika recepce uměleckého díla* popisem své vlastní zkušenosti, resp. její proměny. Nutno říci, že přes mírné potíže s terminologií (akcepty/aspekty), skloňováním jmen autorů (Sibleye/Sibleyho) a práci s kurzívou a bibliografickými odkazy, dokáže v úvodu, stejně jako v celé práci, touto cestou výstižně předznačit či ilustrovat teoretické problémy, jimž se věnuje. V úvodu autor jasně (v druhé části úvodu již však nikoli stručně a bez opakování) formuluje problémy a otázky, na něž se chce zaměřit, ať už jde o témata spjatá se slavnou studií K. L. Waltona „Kategorie umění“, „Estetickými pojmy“ Franka N. Sibleyho, nebo „Intencionálním klamem“ M. C. Beardsleyho a W. K. Wimsatta.

Dvě části následující po úvodu jsou zaměřeny na předpoklady, nutné pro pochopení jádra celé práce, tj. „waltonovské“ diskuse ohledně relevance kategorií pro posuzování hodnoty uměleckého díla. Autor nejdříve adekvátně představuje názory tzv. Nové kritiky, konkrétně rozebírá názory J. C. Ransoma a slavnou studii „Intencionální klam“ zmíněných Beardsleyho s Wimsattem. Postupně se vynořují a následně zanořují zajímavá témata, jakými jsou např. otázka parafrázovatelnosti metafory či básnického díla vůbec, problém ontologického statutu estetického (či poetického) objektu aj. Autor nechává tyto záblesky mizet bez hlubšího uchopení, nutno ovšem přiznat, že jeho hlavní, otevřeně formulovanou intencí je představení jednoho z vlivných názorů na relevanci autorské intence pro estetické souzení. Ocenění si zaslouží osobitě formulované, nicméně co do ilustrace problému výstižné autorovy vlastní příklady.

V části věnované dalšímu z předpokladů Waltonovy klíčové studie, tj. „Estetickým pojmům“ F. N. Sibleyho je řečeno vše podstatné, ať už jde o Sibleyho tvrzení o závislosti estetických vlastností na vlastnostech mimoestetických, nemožnosti odvození estetického popisu (resp. soudu) z popisu objektu v mimoestetických pojmech atd. Upozornil bych však na několik problematických míst.

Za prvé, autor v odkazuje na Sibleyho pokus o vymezení dvou režimů běžného vyjadřování (estetického a mimoestetického) skrze pojem vkusu následujícím způsobem: „*Obecně ale Sibley předpokládá, že jej můžeme zlepšovat s přibývajícím zkušenostmi s uměleckými díly. Kdo nemá dobře vyvinutý vkus, nemůže tedy dobře užívat estetických pojmů a vnímat správně estetické vlastnosti, ale v takovém případě jej může umělecký kritik (či snad kdokoli s vyvinutým vkusem), poučit či poukázat na estetické kvality díla, které pak může neznalý divák začít vnímat. Nejedná se tedy o nějakou nadpřirozenou schopnost, estetické vlastnosti by měly být vždy dohledatelné, avšak lidem se vkusem nerozvinutým do určité míry ukryté. Skrze různost stupňů vývinu této vlastnosti u jednotlivců, pak odvozuje to, proč někdo vidí v dílech estetické vlastnosti rovnou a někdo k jejich vidění potřebuje dopomoci*“ (s. 11). Začneme-li v souvislosti s určením vztahu mezi estetickými a mimoestetickými vlastnostmi mluvit o „dobře vyvinutém vkusu“ či „stupni vývinu této vlastnosti u jednotlivců“, posunujeme Sibleyho vlastní pozici do míst, která jsou nejen značně problematická, ale i Sibleyemu samotnému cizí. Sibley sám se v jedné ze svých pozdějších reakcí ohradil proti tomu, že by kdy chtěl definovat rozdíl mezi schopností používat estetické a mimoestetické pojmy skrze jakoukoli zvláštní schopnost vkusu ve smyslu

speciální vlastnosti či vybavenosti některých jedinců apod. Jeho formulace z úvodu diskutované studie je míněna než jako další připomenutí jednoho ze způsobů našeho obecně srozumitelného jazykového chování. Žádná vyšší obdařenost jakousi schopností či vlastností, na niž je závislé používání estetického pojmů zde není implikována, – v opačném případě by byla Sibleyho hlavní teze o neredukovatelnosti estetických pojmů na mimoestetické založena na kruhovém a tedy nepřijatelném tvrzení.

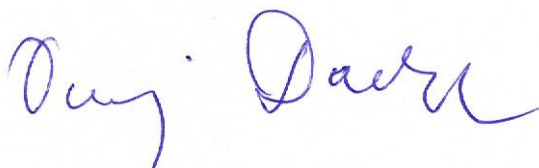
Za druhé, autor v souvislosti s nemožností určit podmínky či pravidla pro užívání estetických pojmů, píše: „Mezi jinými důvody jde o to, že každé umělecké dílo je něco nového a proto je to umělecké dílo, že se nejedná o nějakou sérii průmyslových výrobků, které jsou navlas stejné. Tento typ artefaktu, vždy přináší nová pravidla a tudíž nemůžeme najít nějakou univerzální poučku, pro posuzování jeho estetických kvalit. Každé umělecké dílo je vždy úplně nový svět, který má své vlastní zákony, které čekají na naše rozluštění. Můžeme se při naší recepci ponaučit z podobných děl, ale nikdy nenajdeme nějaký přesný postup, jak zjistit, zda zde ještě dané pravidlo pro určení estetických rysů bude platit“ (s. 12–13). Tato pasáž je nepochybně dobře míněna, ale opravdu se autor domnívá, že „každé umělecké dílo je něco nového a proto je to umělecké dílo“ nebo že „každé umělecké dílo je vždy úplně nový svět“? Dovolím si tvrdit, že na jedné straně každý nový stůl od truhláře a nakonec i každý nový stůl doma sešroubovaný ze stavebnice zakoupené v supermarketu je naprosto jedinečným, novým objektem a nestává se proto uměleckým dílem. Na straně druhé, opravdu se autor domnívá, že každé umělecké dílo je „vždy úplně nový svět“? Pokud se autor hlásí k Waltonovu rozlišení na vzhledem k určité kategorii standardní, kontrastandardní a neutrální mimoestetické rysy v rámci posuzování uměleckého díla, naráží na problém. Vznik kategorie a její další existence je přece nutně vázána na opakování, na vznik a ustavení standardního, tedy stejného nikoli rozdílného, vůči čemuž lze – jak autor v další části detailně dokládá – posoudit i přítomnost kontrastandardních či neutrálních rysů. Jak je tomu tedy s oním tvrzením o radikální jedinečnosti či novosti „každého uměleckého díla“? Autor by mohl při obhajobě předložit vlastní řešení těchto otázek.

Následující kapitoly 4.–6. tvoří vlastní jádro práce, pozornost je věnována podrobnému rozboru Waltonova pojetí, jeho diskusi s D. O. Nathanem, zmíněny jsou i relevantní otázky percepce a její časové dimenze. K této hlavní části práce nemám zásadních výhrad. Autor po shrnujícím obecném závěru uzavírá opět popisem vlastní zkušenosti a opět nutno dodat, že zdařile.

Bakalářskou práci Jana Bělohradského jednoznačně doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnotit stupněm **výborně**.

výborně

Návrh na klasifikaci bakalářské práce:

.....
podpis recenzenta bakalářské práce

Litoměřicích 28. 8. 2012
V dne

Stupeň klasifikace:	výborně	velmi dobře	dobře	nevyhověl
---------------------	---------	-------------	-------	-----------

*) Nehodící se škrtněte